

ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, психотерапії, загальної і медичної психології,
наркології та сексології

Затверджено на методичній нараді кафедри
психіатрії, психотерапії, загальної і медичної психології,
наркології та сексології
Зав.кафедри д.мед.н., професор В.В.Чугунов

“ _____ ” _____ 2015 року

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

до практичного заняття по темі: «Психологія та психопатологія відчуття та сприйняття». Для викладачів медичного факультету (спеціальність «Лабораторна діагностика», спеціалізація – бакалавр)

Тема: «Психологія та психопатологія відчуття та сприйняття.»

Визначення поняття "відчуття", "сприйняття" і "уявлення". Розлади відчуттів, їх класифікація та описання. Визначення гіперестезії, гіпостезії та алгезії. Клінічна характеристика сенестопатії. Визначення і класифікація ілюзій. Визначення галюцинацій. Диференційна діагностика простих і складних галюцинацій. Класифікація галюцинацій за аналізаторами. Диференційна діагностика між справжніми і псевдогалюцинаціями. Етіопатогенетична класифікація галюцинацій. Поняття галюцинозу, його клінічні прояви та диференційно-діагностичні межі. Розлади сенсорного синтезу. Визначення поняття "деперсоналізація". Клінічні особливості порушення "схеми тіла". Клінічна характеристика дереалізації.

Актуальність теми:

Відчуття – це відображення в свідомості людини окремих властивостей предметів і явищ матеріального світу, що безпосередньо впливають на органи чуття. Ця функція у філо- й онтогенетичному відношенні є однією з найбільш ранніх.

Сприйняття є цілісним відображенням образу предметів і явищ навколишнього світу, що діють на організм через відчуття. Це активний процес аналізу і синтезу відчуттів шляхом зіставлення їх з попереднім досвідом. Наприклад, сприйняття дощу через відчуття вологи і холоду. Невід'ємною умовою нормального сприйняття є механізм пам'яті.

Відчуття людина завжди приписує собі, тобто вони перебувають у нас самих, а сприйняттю ж властивості предметів, їх образи локалізовані в просторі.

Сприйняття є процес отримання інформації про навколишнє та внутрішнє середовище. Інформація що сприймається, у значній мірі визначає розуміння людиною ситуації та, в значній мірі її поведінку. Наявність погрозливих обманів сприйняття, може бути основою для небезпечних дій. Можливість розпізнати порушення сприйняття, синдроми, в які входять вони входять як елемент клінічної структури, дозволяє прогнозувати поведінку хворого та

ступінь його небезпеки для себе та оточуючих людей. Яскравість клінічних проявів та специфічність різних обманів сприйняття для різних психічних захворювань дозволяє робити важливі диференційно-діагностичні висновки і допомагає у виборі адекватної терапії, прогнозу, та режиму утримання хворого.

III. Цілі розвитку особистості:

Засвоєння студентами пріоритету видатних вчених у вивченні фізіології і патології сприйняття. Виховання сучасного клінічного мислення, формування деонтологічного підходу до хворих на порушення сприйняття та відчуття.

Використання психотерапевтичного впливу у хворих на порушення сприйняття. Формування у студентів уявлень про діяльність органів відчуття в нормальних умовах і при патології.

II. Навчальні цілі заняття:

А. Сформувані поняття про сприйняття та відчуття, їх місце у процесі пізнання, основні їх властивості та типи, симптоми розладів сприйняття, взаємозв'язок з основними психопатологічними синдромами та нозологічними формами.

Б. Знати:

- 1). Визначення понять «відчуття» та «сприйняття»;
- 2). Характеристику гіперестезії, гіпостезії та альгезії;
- 3). Клінічну характеристику сенестопатій;
- 4). Клінічну характеристику дереалізації та деперсоналізації;
- 5). Визначення поняття «ілюзія», класифікація і характеристика ілюзій;
- 6). Визначення поняття «галюцинація», класифікація і характеристика галюцинацій;
- 7) Диференційна діагностика справжніх і псевдогалюцинацій;
- 8) Визначення поняття «галюциноз», клінічна характеристика.

В. Вміти:

- 1). Проводити клінічне обстеження хворих з метою виявлення симптомів порушень сприйняття та відчуття;
- 2). Діагностувати найбільш вагомі розлади відчуття та сприйняття;
- 3). Аналізувати результати клінічних, патопсихологічних і функціональних методів дослідження;
- 4). Визначити тактику ведення хворого на розлади сприйняття та відчуття.

III. Загальна мета: Цілі розвитку особистості:

Засвоєння студентами пріоритету видатних вчених у вивченні фізіології і патології відчуття і сприйняття. Виховання сучасного клінічного мислення, формування деонтологічного підходу до хворих на порушення сприйняття та відчуття. Використання психотерапевтичного впливу у хворих на порушення сприйняття. Формування у студентів уявлень про діяльність органів відчуття в нормальних умовах і при патології.

IV. Міждисциплінарна інтеграція:

Конкретні цілі: уміти як	Цілі початкового рівня: знати як
1. Вміти встановлювати порушення відчуттів та сприйняття	2. Будову зорового, слухового, аналізатору нюху і смаку, шкірно-кінестетичного аналізатору (Нормальна анатомія)
2. Оцінювати під час спостереження, бесіди та психодіагностичних методів особливості сфери відчуттів та сприйняття	3. Методи дослідження функції основних аналізаторів (кафедра внутрішніх хвороб)

Зміст навчання: інформація, яка необхідна для формування знань-вмінь, що забезпечують досягнення мети заняття, викладена у літературних джерелах та лекціях.

Теоретичні питання:

- поняття про психічні процеси, психічні стани, психічні властивості особистості;
- поняття про психічні сфери людини;
- психологія сприйняття та відчуття:
- визначення відчуття, фізіологічні основи відчуття, види відчуття;
- визначення сприйняття, теорії сприйняття;
- властивості сприйняття; види сприйняття; закони сприйняття за Вертгеймером, ефекти соціального сприйняття;
- патологія відчуття;
- патологія сприйняття:
- ілюзії, визначення, види ілюзій;
- психосенсорні розлади, визначення, види психосенсорних розладів;
- галюцинації, визначення, відмінності галюцинацій від ілюзій та психосенсорних розладів;
- види галюцинацій (класифікації за складністю, за характеристикам сприйняття, за аналізаторами, за проєкцією, за умовами виникнення), критерії відмінності істинних галюцинацій від псевдогалюцинацій;
- методи дослідження, психодіагностика розладів сприйняття та відчуття.

Виховні цілі:

Розвинути почуття відповідальності за своєчасність та правильність постановки клінічного діагнозу, оцінити загальний стан, наявність ускладнень та надання допомоги хворим з порушенням сприйняття та відчуття. Сформувати деонтологічне ставлення та розвинути чуйність щодо особливостей відношення майбутнього фахівця до пацієнта, хворого з наявністю розладів. Вивчити основні властивості сприйняття та відчуття та різноманітні прояви її розладів.

VI. План та організаційна структура заняття.

№ п п	Основні етапи заняття, їх функції та зміст	Навчал ьні цілі в рівнях засвоє ння	Методи контролю і навчання	Матеріали методичного забезпечення (контролю, наочності, інструктивності)
1.	<p>Підготовчий етап</p> <p>1. Організаційні заходи</p> <p>2. Постановка навчальних цілей та мотивація</p> <p>3. Контроль вихідного рівня знань, навичок, умінь:</p> <p>1. Психологічні поняття відчуття та сприйняття.</p> <p>2. Клінічні прояви різних порушень відчуття та сприйняття</p> <p>3. Диференціальна їх діагностика</p> <p>4. Показання для госпіталізації.</p> <p>5. Нагляд, питання експертизи та лікування хворих з порушенням відчуття та сприйняття</p>	<p>II</p> <p>II</p> <p>III</p> <p>III</p>	<p>Фронтальне індивідуальне усне експрес-опитування</p> <p>Тестовий контроль II рівня</p> <p>Рішення типових задач II рівня</p> <p>Тестовий контроль III</p>	<p>П.1 „Актуальність теми”</p> <p>П.2 „Навчальні цілі”</p> <p>Таблиці, малюнки, структурно-логічні схеми, лікарські препарати, слайди</p> <p>Питання для індивідуального опитування</p> <p>Тести та задачі II рівня</p> <p>Тести III рівня</p>

			рівня	
	Основний етап			
	4.Формування професійних вмінь та навичок:			
	1.Оволодіння методикою проведення збору анамнезу життя та захворювання та оцінити ці данні.	III	Професійний тренінг на хворому.	Алгоритми (орієнтовані карти) для формування практичних навичок та вмінь.
	2.Сформувати вміння провести клінічне та експериментально-психологічне обстеження статусу хворого, інтерпретувати їх дані.	III	Рішення тестів та задач III рівня.	Обладнанняекспериментально-психологічними методиками. Хворі
	3.Опанувати вміння обґрунтовувати попередній синдромологічний діагноз та скласти план обстеження хворого.	III	Професійний тренінг у вирішенні нетипових клінічних ситуацій	Історії хвороби, протоколи обстеження та лікування Тести та нетипові задачі III рівня
	4.Вміти провести диференційну діагностику на основі клінічних та допоміжних лабораторних даних і	III-IV		Імітаційні ігри

	встановити заключний діагноз. 5. Досконало засвоїти принципи та план лікування хворого з порушенням пам'яті.			
II I	Заключний етап 5.Контроль та корекція рівня засвоєння професійних вмінь та навичок 6. Підведення підсумків заняття (теоретичного, практичного, організаційного) 7. Домашнє завдання (основна і додаткова література по темі)	III	Індивідуальний контроль навичок або їх результатів. Аналіз та оцінка результатів клінічної роботи Рішення нетипових задач III рівня. Тестовий контроль III рівня.	Результати клінічної роботи (історія хвороби) Задачі III рівня Тести III рівня Орієнтована карта для самостійної роботи з літературою

Оснащення занять

Таблиці

Схеми

Набори завдань вихідного рівня

Набори тестів підсумкового контролю

Питання для контролю початкового рівня знань:

1. Властивості, які характерні для сприйняття.
2. Синдром психічного автоматизму Кандинського-Клерамбо.
3. Патологія сприйняття.
4. Відчуття, їх класифікація.
5. Клінічна оцінка та методи експериментально-психологічних досліджень при оцінці відчуття та сприйняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Психіатрія / За ред. О.К.Напрієнка.-К., 2003
2. Психіатрія (клініко- діагностичні алгоритми): Навчально- методичний посібник/ За ред. проф. Л.М.Юр'євої.-Д.:АРТ-ПРЕС,2002.-168с.
3. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика:Практическое руководство для врачей и студентов.-М.:ТОО «Техлит», 1997.-496с.
Бурлачук Л.Ф.,Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. - СПб.,1999.-518с.
4. Клиническая психиатрия/Под ред. Н.Е.Бачерикова.-К.:Здоров'я,1989- 512с. Руководство по психиатрии /Под ред А.В.Снежневского.-В 2-х томах.-М.: Медицина, 1983.
5. Руководство по психиатрии /Под ред.А.С.Тиганова.- В 2-х томах- М.: Медицина,1999г.
6. Руководство по психиатрии /Под ред. Г.В.Морозова.- В 2-х томах. - М.: Медицина,1988г.
7. Психіатрія: Підручник/Г.Т.Сонник, О.К. Напрієнко, А.М. Скрипніков. – К.: Здоров'я, 2006. – 432 с.
8. Психіатрія. Під ред. професора О.К. Напрієнка. – Київ, 2001.
9. Банщиков В.М., Невзорова Т.А. Психіатрія - М., 1969.
- 10.Коркіна М.В., Лакосіна Н.Д. Психіатрія - М., 1995.
- 11.Жариков Н.М. Психиатрия - М., 1989.
- 12.Кербиков О.В. Психиатрия. – М., 1968.
- 13.Руководство по психиатрии. Под ред. А.В. Снежевского. В 2-х т. – М., 1983.
- 14.Попов Ю.В., Вид В.Д. Современная клиническая психиатрия. – М., 1997.
- 15.Клиническая психиатрия. Под ред.. проф. Н.Є. Бачериова. – Киев, 1989.
- 16.Вітенко Н.В. Загальна та медична психологія. – К., 1996, стор. 76-89.
- 17.Василенко В.Х. Внутренние болезни. – М., 1978, стр. 22-31, 46-54, 68-79.

- 18.Маклаков А.Г. Общая психология. – СПб., 2000, 592 с.
- 19.Абрамов В.А. та інш. Медична психологія. – Донецьк, 2010. – 289 с.
- 20.Гавенко В.Л., Вітенко І.С., Самардакова Г.О. Практикум з медичної Психології. – Харків: Регіон-інформ, 2002 – 248с.
- 21.Основи загальної і медичної психології /за ред. Вітенко І.С., Чабан О.С. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2003 – 344с.